

Μια φροντισμένη σε όλα παράσταση

Η ΠΡΩΤΗ παραγωγή της Νέας Σκηνής του ΘΟΚ για το 2012 μας πρόσφερε πράγματα άγνωστα και ενδιαφέροντα. Όλα βρίσκονταν πίσω από κλειδωμένη πόρτα. Δεν είχαμε ακούσει το όνομα του Σουηδού συγγραφέα Σπγκ Ντάγκερμαν, τον οποίο, παρεμπιπτόντως, το πρόγραμμα παρουσίασε με τη δυνατή εντός των δεδομένων πλαισίων πληρότητα χάρη στην πολύ προσεγμένη επιλογή κειμένων. Η τόσο ενδιαφέρουσα παρουσίαση της προσωπικότητας, του ιδεολογικού κρέντο και της σύντομης ζωής του συγγραφέα τεκμηριωνόταν όσο προχωρούσε η παράσταση. Ταυτόχρονα με το συναρπαστικό άκουσμα του κειμένου σταδιακά δημιουργείτο και δυνάμωνα η εντύπωση ότι η σκηνοθετική δουλειά του Χρήστου Καρχαδάκη παρουσίαζε το έργο του Ντάγκερμαν «Η σκιά του Μαρτ» με τρόπο έξυπνο, προσεκτικό και αισθητικά συ-

ντονισμένο με το κείμενο. Το έργο είναι πυκνό και έντονο. Γραμμένο το 1948 από έναν ει-

κοσιπεντάχρονο συγγραφέα, χαρακτηρίζεται από την επιθυμία να εκφράσει όλες τις μέχρι τότε αποκτημένες εμπειρίες και ιδεολογικές αντιλήψεις. Αποκαλύπτει ψυχολογικές εμμονές του δημιουργού του. Φέρνει τη σφραγίδα της εθνικής λογοτεχνικής παράδοσης με τον ψυχολογικό ρεαλισμό και απέραντη τραγικότητα στην αντίληψη του κόσμου.

Η επιθυμία να τα πει όλα σ' ένα θεατρικό κάνει τον Ντάγκερμαν να περιπλέκει στο κείμενό του θέματα τριών, τουλάχιστον, έργων, χωρίς όμως να βλάπτεται η δομή του. Το ένα μοτίβο, το πολιτικό, πραγματεύεται το θέμα της επιβλητικής ινδαλματοποίησης του νεκρού ήρωα, της δογματοποίησης μιας στάσης ζωής (και θανάτου) ως μοναδικής επιτρεπόμενης επιλογής, της εκμετάλλευσης κάποιου ιδεώδους. Ο νεκρός ήρωας της αντίστασης Μαρτ γίνεται αντικείμενο υποχρεωτικής λατρείας με ιέρεια τη μητέρα του, η οποία θυσιάζει στον βωμό του, μεθοδικά και κατ' επανάληψη, το δευτερότοκο μη ήρωα γιο της, Γκάμπριελ. Ο Ντάγκερμαν παρουσιάζει τη μητέρα να αφαιρεί με την αποφασιστικότητα ενός γλύπτη κάθε τι το «περιττό», δηλαδή, το ανθρώπινο, από το άγαλμα του νεκρού Μαρτ, παράλληλα παρουσιάζοντας, προς ενίσχυση της ιδέας του, τον επιζώντα στον ίδιο αγώνα Βίκτωρ να καρπούται την αίγλη του ηρωικού του στάτους.

Το δεύτερο, ψυχολογικό, μοτίβο που δουλεύει ο συγγραφέας στο έργο του, είναι η σχέση της μητέρας με τους γιους της που καθορίζεται από τη διαφορετικότητά τους. Ο Ντάγκερμαν την ερμηνεύει ως ερωτική λατρεία ενός θηλυκού προς το δυνατό αρσενικό και βαθιά περιφρόνηση με την οποία ακυρώνει το αδύναμο. Η πλήρης υποταγή του Γκάμπριελ στην Αγγέλικα φέρει μέσα της τους σπόρους της εξέγερσης και η έντονη

ροή του λόγου οδηγεί στη μοναδική στην ουσία πράξη του έργου, στη μπροκτονία.

Με παρόμοιο τρόπο συμπεριφέρεται και η δεύτερη γυναίκα του έργου, η Τερέζ. Το τρίτο μοτίβο, το ερωτικό, ίσως το πιο λεπτογραμμένο, παίρνει το σχήμα ενός τριγώνου, όπου ο Γκάμπριελ διεκδικεί την αγαπημένη του αδελφού του από τη σκιά του. Όμως η Τερέζ απλώς αλλάζει το πρόσωπο στην κορνίζα, βάζοντας στη θέση του νεκρού ήρωα τον ζωντανό, τον Βίκτωρ, και ο Γκάμπριελ παραμένει στη μοναχική γωνιά του τριγώνου. Ο Χρήστος Καρχαδάκης κράτησε σε ισορροπία τα μοτίβα του έργου και υπό έλεγχο τον πυκνό και φορτισμένο του λόγο. Η δουλειά του με τους τέσσερις ηθοποιούς της παράστασης αποδείχτηκε γόνιμη και είχε ως αποτέλεσμα τέσ-

σερις ολοκληρωμένες και οργανικά συνυπάρχουσες μορφές. Ο Ανδρέας Τσέλεπος στην καλύτερή του εμφάνιση στη σκηνή του ΘΟΚ σπκώνει το βαρύ φορτίο του ρόλου του, όπου η κάθε πρόταση

είναι σημαίνουσα για την αποκάλυψη του χαρακτήρα που υποδύεται και απαιτεί την ανάλογη συμπεριφοριακή έκφραση. Η Στέλα Φυρογέννη αραιώνει με γοητευτική κομψότητα τη σκοτεινή ύλη του ρόλου της και αντιπαλεύει τη μπροκτονική ορμή του Ντάγκερμαν τεκμηριώνοντας ψυχολογικά τις εμμονές της ηρωίδας της. Η Χριστίνα Χριστόφια έχει το λιγότερο διευκρινισμένο από τον συγγραφέα ρόλο, ίσως η Τερέζ της να φωτίζεται με απλό και ανερμίνευτο φως από κάποιο υπαρκτό γυναικείο πρότυπο από τη ζωή του Σπγκ Ντάγκερμαν. Αυτό το φως καταφέρνει να το μεταφέρει με το παίξιμό της. Ο Χάρης Κκολός είναι εύστοχος και άνετος στον αντιπαθητικό για τον Γκάμπριελ (και τον Ντάγκερμαν) ρόλο του Βίκτωρ, καλός παρτενέρ και στα τρία του ντουέτα με τους συνεργάτες του. Η παράσταση του Καρχαδάκη είναι φροντισμένη σε όλα τα επίπεδα, οι μουσικές του επιλογές εμπλουτίζουν την παράσταση. Σημαίνουν και σημαντικός ο φωτισμός του Σταύρου Τάρταρη. Οι διακοπές για αλλαγές σκηνικού της Μυρτώς Αναστασοπούλου διακόπτουν τη ροή του λόγου δίνοντας ανάσες στην παράσταση.

«Η σκιά του Μαρτ» του Σπγκ Ντάγκερμαν από τον ΘΟΚ. Μετάφραση: Μαργαρίτα Μέλμπεργκ. Σκηνοθεσία/Μουσική επιμέλεια: Χρήστος Καρχαδάκης. Σκηνικά-Κοστούμια: Μυρτώ Αναστασοπούλου. Σχεδιασμός φωτισμών: Σταύρος Τάρταρης. Παίζουν: Στέλα Φυρογέννη, Ανδρέας Τσέλεπος, Χριστίνα Χριστόφια, Χάρης Κκολός.

Θέατρο

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ